

Lausunto Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle valituksesta Oulunkaaren ympäristölautakunnan päätöksestä 26.01.2023, § 9, Roskaantumisen, Niskankyläntie, Utajärvi

OULYMP 27.04.2023 § 37
46/11.03.02/2022

Valmistelijat ympäristötarkastaja Brita Telenvuo, puh. 0500 282 946 ja ympäristöjohtaja Jarmo Kelloniemi, puh. 0400 433 998

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on pyytänyt Oulunkaaren ympäristölautakunnalta lausuntoa Oulunkaaren ympäristölautakunnan päätöksestä 26.01.2023, § 9 tehdyn valituksen johdosta. Lausunnossa on annettava selostus asiasta, vastattava oikeudenkäynnin osapuolen esittämiin vaatimuksiin ja niiden perusteluihin sekä lausuttava esitetystä selvityksestä. Oulunkaaren ympäristölautakunta toimii Utajärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena. Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 15.5.2023. Asian diaarinumero Pohjois-Suomen hallinto-oikeudessa on 365/2023.

Oulunkaaren ympäristölautakunnan päätöksen 26.01.2023, § 9 asianosaisia ovat kiinteistön omistajat henkilö A ja B sekä yrittäjä C. Asianosaisten nimet ja osoitetiedot sekä yksityishenkilönä asiaan osallistuneen henkilön D nimi ovat päätöksen liitteenä, jota ei julkaista verkkosivuilla.

Oulunkaaren ympäristölautakunta määräsi päätöksessään 26.01.2023, § 9 ensimmäisessä päätöskohdassa uhkasakkolain (1113/1990) 10 §:n nojalla henkilön A maksamaan ympäristölautakunnan päätöksessä 31.1.2019 § 5 asetetun ensimmäisen päävelvoitteen noudattamatta jättämisestä 250 euroa ja yrittäjän C maksamaan ympäristölautakunnan päätöksessä 31.1.2019 § 5 asetetun ensimmäisen päävelvoitteen noudattamatta jättämisestä 500 euroa.

Oulunkaaren ympäristölautakunta määräsi päätöksessään 26.01.2023, § 9 toisessa päätöskohdassa uhkasakkolain (1113/1990) 10 §:n nojalla henkilön A maksamaan ympäristölautakunnan päätöksessä 31.1.2019 § 5 asetetun toisen päävelvoitteen noudattamatta jättämisestä 500 euroa ja yrittäjän C maksamaan ympäristölautakunnan päätöksessä 31.1.2019 § 5 asetetun toisen päävelvoitteen noudattamatta jättämisestä 1 000 euroa.

Oulunkaaren ympäristölautakunta määräsi päätöksessään 26.01.2023, § 9 kolmannessa päätöskohdassa, että kiinteistön (kiinteistötunnus [REDACTED]) ulkoalueet, piha-alue ja tienvarsi määrätään jätelain 125 §:n nojalla siivottavaksi henkilön A ja yrittäjän C toimesta 30.9.2023 mennessä. Määräyksen mukaan jätteet tulee toimittaa asianmukaisesti vastaanottopisteisiin ja jätteistä saatavat siirtoasiakirjat ja/tai vastaanottotositteet tulee toimittaa Oulunkaaren ympäristöpalveluille 30.9.2023 mennessä.

Oulunkaaren ympäristölautakunta määräsi päätöksessään 26.01.2023, § 9 neljännessä päätöskohdassa henkilön A ja yrittäjän C siivoamaan ja toimittamaan asianmukaiseen käsittelypaikkaan kiinteistöllä olevat romuautot. Määräyksen mukaan kiinteistölle varastoiduista ajoneuvoista tulee olla rekisteriote ja todistus liikeenkäytöstä tai liikennekäytöstä poistosta tai kauppakirja ajoneuvon myynnistä tai lopullinen poistoilmoitus Trafille ja romutustodistus. Määräyksen mukaan siivous tulee olla tehtynä ja

luotettavat dokumentit sekä kiinteistölle jäävistä liikennekäytössä olevista tai käyttöön palautettavista ajoneuvoista sekä kiinteistöltä pois toimitetuista romuajoneuvoista tulee esittää Oulunkaaren ympäristöpalveluille 30.9.2023 mennessä.

Henkilö A ja yrittäjä C ovat jättäneet Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen valituksen Oulunkaaren ympäristölautakunnan päätöksestä 26.01.2023, § 9. Henkilö A ja yrittäjä C esittävät valituksessa vaatimuksenaan, että asetetut uhkasakot tulee poistaa. Vaatimuksena on myös, että siivoukselle asetettu määräaika 30.9.2023 tulee poistaa. Toissijaisen vaatimuksena siivouksen määräajalle esitetään, että mikäli yrittäjä C todetaan syyllistyneen roskaantumiseen, määräaika tulee jatkaa 30.9.2024 saakka.

Henkilön A ja yrittäjän C valitus liitteineen on kokousasian oheisaineistona.

Valmistelijoiden esitys

Oulunkaaren ympäristölautakunta antaa valituksen johdosta seuraavan lausunnon:

Valituksen mukaan henkilölle A asetetut uhkasakot ja siivoamisvelvoite ovat uhkasakkolain vastaisia. Perusteena valituksessa viitataan uhkasakkolakiin (1113/1990), minkä mukaan uhkasakko voidaan kohdistaa vain sellaiseen asianosaiseen, jolla on oikeudellinen ja tosiasiallinen mahdollisuus noudattaa päävelvoitetta. Valituksessa selvitetään, että roskaantuminen koskee vain kauppapuutarhan kokonaisuutta, eikä sen vuoksi henkilöllä A ole valituksen mukaan oikeudellista ja tosiasiallista mahdollisuutta vaikuttaa päävelvoitteen noudattamiseen.

Tarkastuksilla on havainnointu roskaantumista kauppapuutarhan toiminnasta syntyneen roskaantumisen lisäksi omakotitalorakennuksen ympäristössä. Osa ympäristössä olevasta jätteistä on laadun perusteella kotitalousjätettä, joka ei ole peräisin puutarhatoiminnasta. Tarkastuskertomuksessa tarkastukselta 10.6.2022 on mainittu seuraavaa:

”Alueella on paljon erilaista muovia: mm. jättesäkkejä, vihreitä pressuja tai suojapeitteitä, muovituoli, eri kokoisia muovipusseja, muovipurkkeja, ruokapakkausrasioita ja palautuspulloja, joista osa (palautusmuovipulloista) on litistynyt. Lisäksi kiinteistöllä on paljon erilaista metallia (esim. metallinen koiranruokapurkki ja ruostuneita metallitynnyreitä), sähkö- ja elektroniikkalaitteita (kuten pyykkikone ja kasettisoitin radio) ja sekalaista puutavaraa. Taivasalla on myös paljon muuta tavaraa kuten kolme käsisahaa, kissankantokoppa ja kissan raapimis- ja kiipeilypuu, lavuaareja, patjoja (3 kpl), kylmäkalleja ja leikkiauto.”

Tarkastuskertomuksessa tarkastukselta 1.11.2022 on mainittu seuraavaa: *”Osa 10.6.2022 tarkastuksella havaituista jätteistä (arviolta enintään noin 10 %) oli poissa, osa oli siirretty kiinteistöllä toiseen paikkaan (kuten pyykkikone) ja osaksi oli tullut tilalle uutta jätettä.”*

Jätelain (646/2011) 73 §:n mukaan roskaajalla on ensisijainen siivousvelvollisuus. Kiinteistön omistajalla on oikeudellinen mahdollisuus puuttua kiinteistöllään tapahtuvaan roskaantumiseen. Kiinteistön haltijalla on myös jätelain (646/2011) 74 §:n mukaan toissijainen siivousvelvollisuus, jos roskaaja ei huolehdi siivoamisvelvollisuudestaan.

Valituksessa vedotaan henkilön A terveydentilaan ja ihmetellään, miksi ympäristölautakunnan päätöksessä ei ole otettu kantaa henkilön A:n pyynnöstä lääkärin toimittaman lääkäritodistuksen henkilön A

terveydentilasta. Ympäristölautakunnan päätöstekstissä todetaan seuraavasti: ”*Lääkäri kirjoitti 25.8.2022 päivätyn lausunnon ympäristöviranomaiselle henkilöiden A ja B terveydentilasta henkilön A pyynnöstä. Lausunto toimitettiin turvapostilla ympäristöjohtajalle 25.8.2022. Asiakirja on salassa pidettävä.*”

Ympäristölautakunta on huomionnut toimitetut asiakirjat ja ympäristölautakunnan perusteluosiossa todetaan, että henkilölle B asetettu uhkasakko jätetään tuomitsematta lääkärin 25.8.2022 ympäristönsuojeluviranomaiselle toimittaman lausunnon perusteella. Henkilön A uhkasakko on tuomittu, koska Oulunkaaren ympäristöpalveluiden arvion mukaan henkilö A pystyy sellaiseen toimintaan lääkärilausunnon perusteella, joka edesauttaa siivoustoimenpiteitä. Suullisessa kuulemisessa 10.6.2022 yrittäjä C:n mukaan siivouksen voisi järjestää talkooapuna. Talkoiden koollekutsumiseen ja niiden järjestämiseen henkilö A pystyy Oulunkaaren ympäristöpalveluiden arvion perusteella edesauttamaan siivousta.

Valituksen mukaan Oulunkaaren ympäristölautakunnan päätös on perustuslain vastainen, koska henkilöä A ja B sekä yrittäjää C ei ole pyydetty kuultavaksi ympäristölautakunnan kokoukseen. Suomen perustuslain (731/1999) 21 §:n mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Ennen asian ratkaisemista ja uhkasakon tuomitsemista asianosaisille henkilöille A ja B sekä yrittäjälle C varattiin tilaisuus antaa asiassa kirjallinen selitys, joka tuli toimittaa Oulunkaaren ympäristölautakunnalle 19.3.2021 mennessä. Asianosaiset toimittivat kirjallisen selvityksen 18.3.2021. Kirjallisessa selvityksessä asianosaiset halusivat myös saada mahdollisuuden tarvittaessa täydentää kuulemiseen liittyviä seikkoja ja asian käsittelyyn vaikuttavia lausumia. He toivoivat lautakunnalta myös asian suhteen hallintolain 37 §:n mukaista suullista kuulemistä.

Hallintolain (434/2003) 34 §:n 1 mom. mukaan viranomaisen on pyynnöstä varattava asianosaiselle tilaisuus esittää vaatimus tai selvitys suullisesti, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi ja kirjallinen menettely tuottaa asianosaiselle kohtuuttomia vaikeuksia. Muut asianosaiset on kutsuttava samanaikaisesti paikalle, jos se on välttämätöntä asianosaisten oikeuksien tai edun valvomiseksi. Hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 mom. mukaan viranomaisen voi asianosaisten pyynnöstä varata tilaisuuden asian selvittämiseksi tarpeellisten tietojen suulliseen esittämiseen muissakin kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa.

Oulunkaaren ympäristölautakunnan päätöstekstissä (26.01.2023, § 9) todetaan, että asianosaisten toivomuksesta suulliseen kuulemiseen keskusteltiin Oulunkaaren ympäristölautakunnassa 27.01.2022 § 12 (Muut kiireelliset asiat). Lautakunta katsoi, että suullinen kuuleminen voidaan toteuttaa kiinteistöllä ympäristölautakunnan puheenjohtajan, ympäristöjohtajan ja ympäristötarkastajien läsnä ollessa. Henkilölle A ja B sekä yrittäjälle C lähetettiin 1.6.2022 päivätty kutsu suulliseen kuulemiseen. Kutsussa varattiin tilaisuus suulliseen kuulemiseen 10.6.2022 klo 13.00 kiinteistöllä. Suullinen kuuleminen ja tarkastus tehtiin 10.6.2022. Paikalla olivat henkilöiden A ja B sekä yrittäjän C lisäksi

Oulunkaaren ympäristölautakunnan puheenjohtaja, Oulunkaaren ympäristöpalvelujen ympäristöjohtaja ja kaksi Oulunkaaren ympäristöpalvelujen ympäristötarkastajaa.

Oulunkaaren ympäristölautakunta 31.1.2019 § 5 määräsi ensimmäisenä päävelvoitteena henkilöt A ja B sekä yrittäjän C siivoamaan ja toimittamaan asianmukaiseen käsittelypaikkaan kiinteistöllä olevat romuautot. Osa romuautoista oli poistettu 10.6.2022 suulliseen kuulemiseen ja tarkastukseen mennessä. Tarkastuskertomuksessa tarkastuksesta 10.6.2022 todetaan seuraavaa: *"Poistetuista autoista on esitetty 10.6.2022 ennen tarkastusta pidetyssä suullisessa kuulemisessa ostohyvityslasku ja romutustodistus."* Tarkastuksella 1.11.2022 kiinteistöllä oli edelleen samat kolme pakettiautoa (kaksi Ford Transitia ja Toyota Hiace) kuin edellisellä tarkastuksella 10.6.2022. Yrittäjän C mukaan rekisteritunnuksilla vihreä ja mintun väriset pakettiautot ovat seisontavakuutuksessa ja valkoisesta pakettiautosta on paperit olemassa. Tarkastuskertomuksessa tarkastukselta 1.11.2022 todetaan, että yrittäjä C ei kuitenkaan esittänyt dokumentteja edellä mainituista autoista. Päätöksessä 26.01.2023, § 9 Oulunkaaren ympäristölautakunta on määrännyt ensimmäisen päävelvoitteen uhkasakon puolet pienempänä, koska alkuperäisestä ensimmäistä päävelvoitetta oli noudatettu osittain.

Valituksen liitteenä valittajat esittävät edellä mainittua kolmea autoa koskevat asiakirjat hallinto-oikeudelle. Kyseisiä auton asiakirjoja ei ole esitetty Oulunkaaren ympäristöpalveluille ja sen vuoksi Oulunkaaren ympäristölautakunta ei ole voinut päätöksessään huomioida, että kyseessä olevat ajoneuvot eivät ole romuautoja.

Valituksessa on mainittu Telakarhu, sadevesitynnyri, lauta- ja lankkutapuli sekä osa ammatinharjoittamisvälineistä, jotka eivät ole valituksen mukaan jätettä. Ympäristöviranomainen ei ole yksilöinyt kyseistä laitetta ja kyseisiä tavaroita jätelain mukaiseksi jätteeksi. Tarkastuskertomuksessa tarkastukselta 10.6.2022 on mainittu seuraavaa: *"Lankku- ja lautataapeli ja laatat tien vieressä ovat käyttökelpoista materiaalia. Ulkona talon edustalla ja tien varressa on hyvin paljon tavaraa ja seassa saattaa olla muutakin mahdollisesti käyttökelpoista tavaraa kuten metalliset rakennustelineiden osat, puulavoja, kastelukannu, lapio ja työkaluja."* Telakarhua ei ole mainittu tarkastuskertomuksissa, mutta kyseistä laitteesta on kuva tarkastuskertomuksessa tarkastukselta 10.6.2022, koska kyseisen laitteen vieressä on muuta tavaraa, jotka väärin säilytettynä voidaan luokitella jätelainmukaiseksi jätteeksi.

Oulunkaaren ympäristölautakunnalla ei ole ollut päätöskohdan 1 päätöstä tehdessä tiedossa kolmen romuautoksi määritellyn ajoneuvon asiakirjoja, koska asianosaiset eivät ole niitä toimittaneet Oulunkaaren ympäristöpalveluihin. Oulunkaaren ympäristölautakunnan näkemyksen mukaan henkilön A ja yrittäjän C jättämässä valituksessa ei ole tuotu esiin asioita, joita ei olisi jo huomioitu päätöstä tehdessä, tai jotka antaisivat aiheutta päätöksen kumoamiselle tai muuttamiselle päätöskohtien 2-4 osalta. Valituksen vaatimukset tulee edellä mainittujen päätöskohtien vuoksi hylätä.

Ympäristöjohtajan esitys Ympäristölautakunta hyväksyy valmistelijoiden päätösesityksen

Päätös Ympäristölautakunta hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.